

N^{ro} II.

GAZETA WOLNA WARSZAWSKA.

POST NUBILA PHOEBUS.

Z WARSZAWY DNIA 31. MAIA 1794. w SOBOTĘ

Jakie w Rządzie tymczasowym Narodu z woli najwyższego naszego Naczelnika nastąpiły odmiany, wyczyta czytelnik w następujących opisach.

Zeszyły śródzy dnia 28. t. m. na Seſyli Rady Zastępczey Xłwa Mazowieckiego, Prezydent *Zakrzewski* w przytomności wielkiej liczby Arbitrów w zabranym głosie rzekł :

„Zwracają się momenta, w których Narod o Powstanie swoje gorliwy, na wzgardy i uciski tkliwy, Rządu, wolności i bezpieczeństwa pragnący, zbrodnią rodaków a przemocą obcych Mocarstw ugnębiony, wydartą wolność odzyskać, Rząd uciśniony dzwignąć, Siłę Narodową zniszczoną ku najsłodszej obronie i zabezpieczeniu się podnieść, granice kraju ocalić, oddanych przekupstwem i zdradą w obce panowania rodaków zwrócić, i do swego ciała przyłączyć mieć może nadzieie; Nadzieie, które litująca się nad nami opatrzność, skazaniem do obrony wspólnej Ojczyzny, cnotliwego *Tadeusza Kościuszkę* nam podaie; który równie od gorliwego obywatelstwa, iak od Walecznego woyska przyznanie Naczelnika otrzymał, którego początkom spraw Bóg błogosławiąc, ducha waleczności w każdym pragnącym powstania kraju Polskiego Obywatelu wzbudza. Właśnie tego *Warszawa* doznała, że ożywiona męstwem jego, a przyciśniona uciskiem, tkliwa na wzgardy i hańbę ogółu Narodu, do oręża przeciwko nieprzyjacielowi Ojczyzny pobudzoną była. Po upłynionych dwunastu godzinach walki waszey Obywatele, którzyście złącznie z woyskiem Narodowym, nie tak liczbą iak walecznością znakomitym, przez czterdzieści godzin w wnętrznościach miasta prowadzili; chlubnyście mi uczynili zaszczyt, żeście mnie do urzędowania tego zwrócili, do którego mnie wola wasza przed lat dwoma wezwwała, a które gwałt i przemoc mnie wydarła. Gdy zaś zwycięstwo i zupełne wyparcie nieprzyjaciela męstwo wasze uwieńczyło; podobają wam się wraz zznajdującemi się tutaj Xłwa Mazowieckiego Ziemianami, liczne Akceſa do Powstania Narodowego czyniącemi, już nie tylko do rządu Miasta, ale i do zarządzania całym Xłwem Mazowieckim, mnie wezwać. Podobają wam się do łącznego zarządzania i opatrywania bezpieczeństwa waszego, wezwać *Kommandanta Mokronoskiego*, dawniejszymi, i świeżymi w powstaniu Miasta tego, waleczności dowodami zaszczyconego. Wezwaliście równie do wspólnej nam pracy w tymczasowej Radzie osoby, których zaufanie wasze, ich cnota i zdolność wskazywała. Dziękować mi przychodzi moim i całego składu zastępczey Rady imieniem, za tę ufność, którąście w nas położyli. Dziękuję wam szczególnież za wybór takich osób, w których cnotcie i świetle wa-

fze zyskiwałem zaufanie. Zatwierdzeni Przesacni Kolledzy do czasu przez Naywyższego Naczelnika w urzędowaniu naszym, gdy teraz wola jego, z iak największą gorliwością o dobro Narodu połączona, kres naszemu urzędowaniu zamierzając, już nie dla Województwa, nie dla oddzielnych Prowincyi, ale dla ogólnego Narodu Naywyższą stanowi Radę; iak słyścić będziecie w *Proklamacyi*; nie mogę zamilczeć gorliwości waszey, którąście przy dopełnianiu urzędów waszych, w daney do Ludu odezwie oświadczyli, iż schodząc z urzędowania docześnie sobie powierzonego, przyrzekacie sobie i Oyczyźnie, nie gnuśnieć, lecz radą lub orężem zawsze iey służyć. Dziękuję wam, żeście dla mieysca tego i okolic tak ważne, a Narodowi usługne działania początkowe radą, pilnością i gorliwością swoją iak najmocniej wspierali. Wy, którzy z grona naszego oddzielne formowaliście wydziały, nie tutaj zapewne gorliwość swoją w urzędowaniu waszym odbytą kończyć będziecie; bo chętnie zdacie szczególną sprawę z czynności swoich następującej Radzie Narodowej, gdy ta was do tego wezwie. Nie ustąpią zapewne w gorliwości swojej, ani zechcą w urzędowaniach swoich wstrzymać się te Deputacye, których dzielność co momentalnie jest potrzebną, a których exystencya lub obowiązki nadal od organizacyi Naywyższej Rady w czasie zależeć będą. Gdy już z urzędowania mego tymczasowego wszystko to, co do przełożenia było oświadczyłem, i gdy toż urzędowanie moje już się kończy, zostań tylko przy urzędzie Prezydenta, do którego szanowny lud tutaj przy początkowo mnie wezwał. Oddana na ręce moje ekspedycya Naywyższego Naczelnika ku ogłoszeniu Rady Narodowej, gdy nie przeistając na powinnościach moich iako Prezydenta Miasta tego, przydać mi jeszcze ten obowiązek, być członkiem Naywyższej Rady, i gdy według iey organizacyi, która kolejno co tydzień porządkiem starzeństwa wieku Prezydencją w Radzie Naywyższej stanowi; los mi dzisiaj zdarza być też Radę rozpoczynającym; chlubno mi jest, że w składzie iey dzisiejszym znajdą się te osoby, które do wielolicznych swoich dolegliwości w ofierze za usługi Kraiowe oddychać Oyczystym powietrzem dozwoleństwa nie miały. Niżeli mi zaś przyjdzie wykonać i odebrać od Składu Rady na urzędowanie nasze przysięgę, przystępuję do ogłoszenia tego wszystkiego, co mi Naczelnik Powstania Narodowego ogłosić zalecił. „
Tadeusz Kościuszko Naczelnik Naywyższy Siły Zbroynnej Narodowej, do Obywatelów Polski i Litwy.

Podobało się wam Obywatele dać mi największej ufności dowody, bo nietylko całą siłę zbroynną i oney użycie w rękach moich złożyliście; lecz nadto w czasie Powstania nie sądząc się sami w sposobności uczynienia porządnego wyboru osób do Naywyższej Rady Narodowej, mnieście ten wybór powierzyli. Im większą widzę obżerność zaufania we mnie powszechnego, tym troskliwszy jestem, abym mu dogodnie życzeniom waszym i potrzebom Narodu odpowiedział. Trafienie w chęci wasze samo i mnie spokojnym, i was bezpiecznymi uczynić może. Tey uwagi trzymałem się w nominowaniu osób do Rady, chciałem taki uczynić wybór, iakibyście wy sami czynili; spojrzalem więc na Obywatelów godnych publiczney ufności; uważałem, którzy w prywatnym i publicznym życiu, nieskażoney cnoty powinności dochowali, którzy stale do Praw Narodu i Praw Ludu przywiązani byli, którzy w czasie niebezpieczeństwa Oyczyzny, kiedy przemoc obca, i zbrodnia domowa, miotła swawolnie losami Kraiu, największą za swe obywatelstwo i usługi ucierpieli. Takich po większej części wezwałem Mężów, do Rady Narodowej łącząc do nich ludzi oświeceniem i cnotą zaszczyconych, i przydając zastępców zdatnych do pomagania im w ważnych obowiązkach.

Macie Obywatele Narodową Radę, która w czasie Powstania naszego jest najwyższą eksekucyjną władzą. Obowiązki iey opisane w artykule V. Aktu powstania, ona wszystkie Nar-

du potrzeby opatrywać, wszystkiego dozierać, wszystkiemu zarządzać powinna; wyiawszy Się Zbroyną, której użycie w moieście ręce szczególniey powierzyli. Ogłaszam zatem, że Rada Zastępcza Warszawska i Wileńska ustaie, i że obowiązane są sprawić się ze wszystkich czynów swoich przed Radą Naywyższą Narodową.

Nie masz potrzeby przekładania wam obszernie dla czego w małej liczbie osób zamknąłem Radę Narodową. Przykłady Narodów naywięcej o wolność swoją troskliwych, widocznie wam okazują, iż dla dania tegości exekucyi, władzę wykonawczą w niewielkiej liczbie umieścić należy. Jakoż jeżeli zawsze mocna exekucya jest potrzebna, bo bez niej najlepsze przedsięwzięcia pełnić muszą, naypotrzebniejsza jest w czasie rewolucyi, gdzie dawnego rządu intryga, wpływ swój odzyskać pragnie, gdzie fałszywy Patryotyzm pod zwodniczą maską psuć lub zwlekać nayzabawiejsze zamiary usiłuje. Gdzie nakoniec gwałtowne okoliczności, prędkich i filnych sposobów wyciągaia. Ta jest przyczyna, dla której ośmiu tylko Radzców, do ośmiu wydziałów, obeymujących ogólne istotne potrzeby Narodu, wyznaczyłem: iak to wyszczególnia organizacya Rady. Winienem wam jeszcze wytłomaczyć czemu zaraz nie nominowałem Rady choć mi ją natychmiast Akt powstania ogłoszony w Krakowie złożyć zalecił. Oto czekałem Obywatele póki ten Akt od większej części Narodu potwierdzony nie będzie. Bo nie chciałem Rady dawać Narodowi z woli iednego Woiewództwa, lecz z woli całej, a przynajmniey większej części Polski i Litwy; ztąd wynikło, iż w pierwszych większych i gwałtownych potrzebach wołałem w Woiewództwach za insurrekcyą deklarujących się sam dawać rozkazy i czynić urządzenia, które w Akcie Radzie są powierzone, niżeli też Radę stanowią, póki mnie jeszcze wyraźnie głosy innych Woiewództw nie upoważniły. Z radością widzę zbliżoną porę, w której już nie usprawiedliwiły mnie nie mogło od naymniejszego uchybienia granicami, któreście władzy moiey założyli. Szanuję je, bo są sprawiedliwe, bo tożnięte są z woli waszey która jest dla mnie nayświętszym Prawem, spodziewam się, że nie tylko teraz, ale kiedy da Bóg uwolniony Oyczyznę z nieprzyjaciół, rzucę miecz mój pod nogi Narodu, nikt mnie o przestąpienie ich nie obwinia.

Obywatele! na wzajemney pfnosci, na świetle i prawości w radzeniu, i dzielności w czynieniu, zawisło zbawienie nasze. Wykonywajcie z naywiększą usilnością rozkazy Władz rządowych; słuchajcie ich przestróg, szanujcie siebie w ich powadze. Nie może się Naród ocalić bez rządu, lecz Rząd nie może być czynnym bez zaufania, posłuszeństwa i gorliwości ludu. Widzicie, że tacy biorą do rąk kierowanie rzeczy publiczney, których całość osobista, z całością powszechną ściśle jest złączona, i na którychby naysroższą zemstę wywarł nieprzyjaciół, gdyby się Oyczyzna uratować nie mogła. Ale uratujemy ją bracia, tylko myślny zgodzie, i blymy się walecznie. Dany w Obóz pod *Sieczkawem* d. 21. Maja 1794.

Tadeusz Kościuszko.

(*L. Wolność, Całość i Niepodległość. S.*)

Organizacya Rady Naywyższej Narodowej Doczesney dla Korony i Litwy.

Tadeusz Kościuszko Naywyższy Naczelnik Siły Zbroynoy Narodowej.

Gdy już woła większej części Narodu przez uroczyste Aktu powstania Narodowego przyjęcie, jest deklarowane, przeto dopełniając woli Obywatelów i powinności moiey, wyrażoney pod Artykułem IIgim w tymże Akcie, nominuję Radę Naywyższą Narodową, następujące dając iey urządzenie i przepisy. 1mo. Co do składu Rady. 2do. Co do ogólnych Rady obowiązków. 3tio. Co do podziału pracy między członki Rady i ich szczególnych obowiązków. 4to. Co do sposobu postępowania w Radzie.

Artykuł I. *Skład Rady Najwyższej Narodowej.*

1mo. Ośmiu Radzców i jeden Naczelnik siły zbrojney Narodowej składać będą Radę Najwyższą Narodową.

2do. Będzie trzydziestu dwóch Zastępców, którzy w przypadkach niżej opisanych zastępować mają miejsca Radzców. Naczelnik siły zbrojney nie będzie miał Zastępcy swego w Radzie.

3tio. Na Radzców nominuie: Ignacego *Zakrzewskiego* Prezydenta Warszawskiego, Tomasza *Wawrzeckiego*, *Wielowieyskiego* Generała Maiora, Franciszka *Myszkowskiego* Prezydenta Krakowskiego, Aloizego *Sulistrowskiego*, Ignacego *Potockiego*, Jana *Gaszkewicza*, X. Hugona *Kotłataia* Podkanclerzego Koronnego.

Na Zastępców nominuie: Jana *Kilińskiego*, Michała *Kochanowskiego*, Eliaza *Aloyego*, Jozefa *Weysenhoffa*, X. Mikołaja *Tomaszewskiego*, Wihelma Jana *Horatika*, Alexandra *Linowskiego*, Franciszka *Wasilewskiego*, Jozefa *Sierakowskiego*, Ignacego *Zaiączka*, Jana *Buchowieckiego*, Jana *Matachowskiego*, Jana *Horaima*, X. Franciszka *Dmóchowskiego*, Daniela *Buczyńskiego*, Jędrzeia *Kapostasa*, Piotra *Bilinga*, Franciszka *Fribes*, Tomasza *Umiastowskiego*, Antoniego *Dzieduszyckiego*, Krzysztofa *Medeskiego* Prezydenta Luckiego, Augustyna *Debolego*, Tadeusza *Mostowskiego*, Franciszka *Gautier*, Xawerego *Dziatyńskiego*, Jozefa *Dziarkowskiego*, Antoniego *Tykła*, Jozefa *Szymanowskiego*, Tadeusza *Matuszewicza*, Klemensa *Węgierskiego*, Jozefa *Wybickiego*, X. Sabę *Palmowskiego* Prezesa Konfysytora Gręco-Orientalnego.

4to. Gdyby który z Radzców, lub Zastępców stał się słusznie podeyrzanym Naczelnikowi siły zbrojney przez Naród obranemu, lub Radzie Najwyższej Narodowej, o niewierność zamiarowi Powstania Obywatelów w wzmiankowanym ich Akcie wyrażonemu, lub o złamanie przepisów tegoż Aktu, Rady obowiązkiem będzie oddalić go ze składu swego większością głosów, a jeżeli gatunek przestępstwa okaże się większy, odesłany być ma większością głosów do Sądu Najwyższego Kryminalnego. Na miejsce zaś tego Radzcy, jeden z Zastępców obrany zostanie.

5to. Gdyby który z Radzców dla choroby, lub nieprzytomności w miejscu Rady, lub wezwany do innej jakiej publiczney posługi, nie mógł w niej zasiać, Rada wezmie tymczasowo jednego z Zastępców na miejsce jego.

Artykuł II. *Ogólne Obowiązki Rady.*

1mo. Ogólne obowiązki Rady Najwyższej Narodowej, są wyrażone w Akcie Powstania Obywatelów pod Artykułem V. VI. VII. VIII. XII. XIII. i XIV. one są prawidłem nieprzełupnym dla Rady we wszystkich iey czynach.

2do. Rada przepisze natychmiast Organizacyą Kommissy Porządkowych, Sądów Kryminalnych, iako też Deputacyi Centralney dla Prowincyi Wielkiego Xięstwa Litewskiego, którey konieczna jest potrzeba, dla bliższego Dozoru i Exekucyi w tej Prowincyi. Deputacya Centralna, do której wybieranie Osób Radzie powierzam, będzie narzędziem wykonawczym Naczelnika siły zbrojney, i Rady Najwyższej Narodowej, tak, iak inne pośrednicze Władze podług Aktu powstania.

3tio. Rada Narodowa Najwyższa chronić się będzie takowych czynów, które są z pod iey Władzy przez Artykuł XI. w Akcie powstania Narodowego wyjęte. Równie dostrzegać będzie, aby żadna z Władz wykonawczych w najmniejszym Punkcie przeciw temuż Artykułowi nie wykraczała.

4to. Gdy szczęśliwie cel powstania Narodowego uskuteczniiony zostanie, Rada wraz z

Naczelnikiem zwoła Obywatelów, przepisze im tymczasowo sposób wybrania Reprezentantów na Sejm Walny, który odbierze rachunek ze wszystkich postępów od Naczelnika siły zbrojnej, od Rady Najwyższej, od wszystkich Władz doczesnych, i który o Konstytucyi Narodowej stanowić będzie, iak jest rzeczono w Akcie Powstania Obywatelów pod Artykułem XII.

5to. Rada Najwyższa Narodowa dla przesyłania swych rezolucy, i odbierania raportów, będzie utrzymywała ciągłą i dostateczną korespondencją z Komisjami Porządkowemi, i sądami Kryminalnemi wszystkich Województw, Ziem i Powiatów.

6to. Opatrzy całość i bezpieczeństwo Narodowych Archiwów, i mieć je będzie pod dozorem swoim.

7mo. Przysyłać będzie co tydzień, a gdy będzie trzeba i częściej nieprzytomnemu Naczelnikowi siły zbrojnej, dokładny Rapport o wszelkich deliberacyach i rezolucyach swoich.

Artykuł III. Podział Pracy między Radców Rady Najwyższej Narodowej, i ich szczególne obowiązki.

1mo. Rada Najwyższa Narodowa podzielone mieć będzie prace swoje na ośm Wydziałów, to jest: 1mo. Wydział Porządku, 2do. Bezpieczeństwa, 3tio. Sprawiedliwości, 4to. Skarbu, 5to. Żywności, 6to. Potrzeb Wojskowych, 7mo. Interesów Zagranicznych, 8vo. Instrukcyi Narodowej.

2do. Do Wydziału Porządku przeznaczam Aloizego Sulistrowskiego. Do Wydziału Bezpieczeństwa Tomasz Wawrzckiego. Do Wydziału Sprawiedliwości Franciszka Myszkowskiego, Prezydenta Krakowskiego. Do Wydziału Skarbu X. Hugona Kottłata, Podkanclerzego Koronnego. Do Wydziału Żywności, Ignacego Zakrzewskiego, Prezydenta Warszawskiego. Do Wydziałów Potrzeb Wojskowych, Włodowieckiego Generała-Majora. Do Wydziału Interesów Zagranicznych Ignacego Potockiego. Do Wydziału Instrukcyi Narodowej Jana Śaśkiewicza.

3tio. Każdy Radzca z tych ośmiu Wydziałów, będzie szczególniej zawiadywał Wydziałem sobie powierzonym.

4to. Do każdego Wydziału Rada Narodowa wezwie Zastępców odemnie nominowanych, którzy nieodstępnie w swoich Wydziałach, do których wezwani zostaną, pod Dozorem Radcy swego pracować obowiązani będą, innych zaś użycie na wysyłanie ich do Ziem, Województw i Powiatów, aby na miejscu dopilnowali skutku zaleceń odemnie, lub Rady wychodzących, do czego ich potrzebnemi Instrukcyami opatrywać będzie.

5to. Do Wydziału Porządku należeć będą, 1mo. Drogi. 2do. Poczta listowa i wozowa, 3tio. Gońce, 4to. Przewozy czyli transporta ziemią i wodą, 5to. Ogłaszanie i przesyłanie wszelkich urzędów i rezolucy Naczelnika Siły Zbrojnej i Rady Najwyższej Narodowej.

6to. Do wydziału Bezpieczeństwa należeć będą, 1mo. Rewizye papierów podeyrzanych, 2do. Rewizya domów podeyrzanych, 3tio. Paszporta, 4to. Śledzenie oraz examinowanie ludzi podeyrzanych i swawolnych, 5to. Aresztacye, 6to. Odsyłanie obwinionych do Sądów Kryminalnych, 7mo. Więzienia publiczne, i opatrzenie potrzeb więźniów.

7mo. Do Wydziału Sprawiedliwości należeć będzie 1mo. Opieka nad więźniami, 2do. Dozór postępowania Sądów Kryminalnych, 3tio. Dozór Exekucyi Wyroków sądowych.

8vo. Do Wydziału Skarbu należeć będą 1mo. Dozór całości i użycia dobrowolnych Ofiar obywatelskich, 2do. Sekwestracya dóbr zdrajców Ojczyzny przekonanych sądownie, i dozór administracyi onych, 3tio. Dozór administracyi dóbr Narodowych, i wszelkich przychodów publicznych, 4to. Dozór administracyi papierów Narodowych, jeśli przez Radę najwyższą Naro-

dową ustanowione będą. 5to. Sposób zrobienia Pożyczki na potrzeby Narodu, bądź w Kraiu, bądź za granicą, 6to. Opłacanie procentu od długów Narodowych, 7mo. Dozor administracyi Kasy Narodowej, tak co do iey przychodu, iako i wydatku, 8vo. zarządzanie Mennicą.

9no. Do Wydziału *Zywności* należeć będzie 1mo. Dozor gospodarstwa rolniczego, i staranie się, aby ziemia odłogiem nie zostawała, 2do. Wiadomość dostateczna o wielości i gatunku żywności, 3tio. Założenie Magazynów żywności i furazów, oraz dozór konserwacyi onych, 4to. Przygotowanie wszelkich furazów i żywności do użycia, 5to. Dozór nad Młynami, Wiatrakami, Piekarniami i Browarami, 6to. Zapomożenia publiczne dla Obywateli żywności potrzebujących, 7mo. Handel wewnętrzny i zewnętrzny z produktów Kraiowych.

10mo. Do Wydziału *Potrzeb Wojskowych* należeć będzie: 1mo. Ukutecznienie rekwizycyi ludzi do Wojska żądanej przez Naczelnika Siły Zbrojney, 2do. Dozor ćwiczenia Wojskowego miejscowego podług przepisów Najwyższego Naczelnika, 3tio. Dozor uzbrojenia i ćwiczenia wszystkich Obywatelów mieszkańców Ziemi Polskiej po wsiach, miasteczkach i miastach podług przepisów tegoż Naczelnika, 4to. Dozor Fabryk i rękodziel potrzebnych do zapewnienia żołnierzowi wszelkiego odzienia, oraz broni i wszelkiej ammunicyi wojenney, 5to. Zakupowanie broni, odzienia, ammunicyi i t. d. 6to. Składy wojenne i żbroiownie, 7mo. Dostarczenie Koni wojennych, 8vo. Dostarczenie dla Wojska Narodowego wszelkich iego potrzeb podług rekwizycyi Naczelnika Siły Zbrojney, 9no. Opatrzanie we wszystko miay obronnych, podług rekwizycyi tegoż Naczelnika.

11mo. Do Wydziału *Interesów Zagranicznych* należeć będzie, 1mo. Korrespondencya Zagraniczna, 2do. Wysyłanie Posłów i Agentów Dyplomatycznych za granicę, 3tio. Traktowanie z obcemi Mocarstwami, 4to. Zawieranie umów i ugod tymczasowych.

12mo. Do Wydziału *Instrukcyi* należeć będzie, 1mo. Dozor oświecenia powszechnego, to jest: Dozor nad Szkołami Głównemi, Wydziałowemi, Podwydziałowemi i Parafialnemi, tudzież nad wszystkimi ustanowieniami do Edukacyi ściągającemi się, tak Duchownemi iako i świeckimi, 2do. Rozszerzenie ducha Narodowego przez Gazety i inne Pisma, przez Nauki Ludowi dawać się mające, tak w Kościołach, iako i na wszelkich publicznych schadzках, przez zabawy i ćwiczenia, które w tym celu Rada ustanowi, 3tio. Administracya i dozór wszelkiego funduszu Edukacyjnego.

13tio. Każdy z Radzców wyznaczonych do jednego z tych ośmiu Wydziałów będzie miał dozór szczególny nad osobami do iego Wydziału użytymi, i sam za ich przestępstwa i złe sprawowanie się będzie w odpowiedzi, gdyby mu dowiedzionym było, że wiedzący o tym niedoniosł winnych Radzie Narodowej. Co się ma rozumieć równie o Zastępcach, gdy który z nich miejsce Radzcy zasiędzie.

14to. Każdy będzie uwiadomiał Radę o stanie rzeczy do Wydziału iemu powierzonego należących, a oraz będzie podawał przygotowane Projekta do rezolucyi i dyspozycyi Rady Narodowej.

15to. Każdy z nich w Wydziale sobie poruczonem utrzymywać i dozierać będzie Korrespondencyą, do której obowiązana jest Rada Narodowa podług Art: II. w punkcie 4. organizacyi.

Artykuł IV. *Sposób postępowania w Radzie Narodowej.*

1mo. Komplet Rady składać się będzie z pięciu Osób najmniej.

2do. Radzcy prezydować będą na Sesiach kolejno porządkiem starzeństwa wieku. Prezydencya każdego trwać będzie przez tydzień jeden.

3tio. Wszystko w Radzie stanowione będzie większością zdań głosnych, równość zdań Prezydencyi rozwiąże.

4to. Gdy przechodzić będą w Radzie takie materye, któreby na czas wyciągały sekre-
tu, Rada ściśle jego zachowanie przez osobną decyzją Radzcom zaleci, a kto by sekret wy-
dał, oddalony będzie z Rady i jako zdrajca do Sądu Naywyższego Kryminalnego oddany,

5to. Rada mieć będzie tyle osobnych Protokółów, na zapisywanie dyspozycyi i rezolucyi
swoich, ile jest wydziałów iey pracy. Nadto mieć będzie ieden Protokół ogólny, w którym
krótko treść wszystkich iey dyspozycyi i rezolucyi zapisywana będzie, z wyrażeniem Radz-
ców przytomnych na każdej Sessyi, i zdań ich w każdej materyi decydowanej w Radzie.

6to. Osoby do Rady wezwane, jako i zastępcy wykonają przysięgę na następującą Ro-
tę. Ja NN. przysięgam w obliczu Boga, całemu Narodowi Polskiemu, iż powierzony mi
Władzy na niczyi prywatny ucisk nie użyję, lecz iedynie iey dla obrony całości granic, od-
zykania samowładności Narodu, i ugruntowania powrzechney wolności używać będę. Tak
mi Panie Boże dopomóż i nie winna Męka Syna iego.

7mo. Inne wszystkie szczególne urządzenia Rada sama przepiśnie tak dla siebie, iak dla Wy-
działów, i Kancellaryi swojej.

8vo. Zachowuję sobie rozszerzenie i wyszczególnienie tey Organizacyi, iako też przyda-
nie Osób do Rady, gdy albo z żądania Obywatelów, albo ze zdania Rady, albo z mego wła-
snego przekonania uyrzę w tym istotną potrzebę Narodu.

Dan w Osozie pod Połańcem dnia 10. Maia 1794. Roku.

(LS.)

T. Kościuszko.

Rada Zastępcza pod Naczelnictwem Tadeusza Kościuszki.

Do Obywateli Xieństwa Mazowieckiego.

Składamy w oczach Ludu władzę, docześnie nam przez Lud powierzoną, a stwierdze-
niem naywyższego Naczelnika dotąd przedłożoną. Wyciągamy z niey ręce czyste i nieka-
żone, Obywatele! zostaje nam przed wami tylko odpowiedzialność nasza. Jeżeli kto ma co
do wyrzucenia uistającej Radzie, niech rzeknie: a każdy z nas gotów jest stanąć przed sądem
Narodowym, i tam zdać sprawę, nietylko z uczynków ale i z chęci swoich. Niech ukaranie
występów pierwszych, jeżeli te były, zabezpieczy Naród od wykroczeń późniejszych. My
teraz z ochotą posłuszni opisom Powstania Narodowego, i rozkazom Naywyższego Naczelnika,
żegnamy was; nie dla tego, ażebyśmy odtąd w gnuśney spoczywali bezczynności, lecz dla te-
go, ażeby w iaszym składzie, każdy z nas, służył wam ieszcze i zawsze, piórem albo orężem.

*Ign: W. Zakrzewski P. M. W. i Rady zastępczey tymczasowey.
tu następują inne podpisy.*

Z Niderlandu dnia 14. Maia.

Zdaie się że powodzenia skombinowanych w *Kambresys* i zdobycie małej fortecy *Landre-
cy*, rozdrażniły tylko Francuzów i zapaliły ich do tych czynów, któremi teraz łamiąc nym-
niejście zapory, i coraz daley wkraczając, grożą niebezpieczeństwem całemu *Niderlandowi*.
Flandrya zachodnia i większa część *Hannoni* w ich ręce przeszły, a nadzieia, którą czyniono
że na dniach 9. i 10. t. m. ważne zaydą zdarzenia, dopełnioiną została.

Dnia 9. t. m. już zaczęły przednie straża coraz bliżej się stykać w okolicach *Kortryk*, a
d. 10. nastąpił generalny atak zaczawszy od *Orchies* aż do *Harlebake* nad rzeką *Lys*. Równa
ze świtem wyszła naprzód kolumna Francuzów z okolic *Lille* i uderzyła na wojsko Angielskie
pod kommandą Xcia *Tork*. Głównym zamiarem nieprzyjaciela było zwrócić pozycyą Genera-
ła *Otto* w *Marquain* koło *Dornik* stojącego, gdzie właśnie środek obozu znajdował się: po-
suwając się przeto przez miejsca *Wanchin* i *Efslechin*, spędzał wszędy za pomocą straszney

kanonady forpoczty skombinowane, aż nakoniec przeczyścił sobie pole i opanował wsie *Baisieux, Templeuve, Loers, Nechin Lamain &c.* Widząc to Generał *Otto* zebrał jakie tylko miał siły, nawięcej z Kawaleryi złożone i uderzył na prawe skrzydło nieprzyaciela, które w wielkim zaufaniu wygranej postępowało, lecz bezskutecznie, gdyż dwa razy z znaczną stratą odparty został: Za trzecim dopiero razem dodawszy swoim serca, mową zapalającą toż skrzydło Francuzów koło *Lamain i Camphin* od dalszego posuwania się przez nieiaki czas wstrzymał, chociaż przez to nierozstrzygnął bynajmniej wygranej, gdyż dotąd nie można mieć dokładnych raportów co się stało naprzeciwko *Leers* powyżej *Nechin*. Naygwałtowniejszy ogień ogrzewał Xcia *Tork*. Ze strony skombinowanych liczą do 300. zabitych i ranionych, a więcej daleko ze strony Francuzów: gdyż takie są zawsze rapporta Niemieckie. Gazeciarze tameczni zdają się iak gdyby pisałi o owych baiecznych czafach, gdzie ludzie nakładał *Achillesa* nie mogli być ranionemi. —

Gdy tak armia Xcia *Tork* na dniu 10. zatrudniona była, Generał *Pichegru* wystąpiwszy z *Menin* rozwinął siły swoje: patrole jego sięgały aż młynu *Espirres* i grobli prowadzącej do *Kortryk*; lecz aż do dnia 12. same tylko forpoczty ucierały się. Dopiero przy rozświetaniu dnia tego wódz Francuzów kilką kolumnami uderzył na Generała *Clairfait*, i rozpoczął bitwę, nad którą krwawszej i zaciętszej w tym roku nie było. Nie można jeszcze wiedzieć wszelkich iej okoliczności, to tylko pewna że nieprzyjaciel z nawiększą walcząc zapalczywością, i ponawiając ustawnie okrzyki, *śmierć albo zwycięstwo*, przełamał lewe skrzydło nasze i inne korpusa do cofania się na milę w tył przymusił. Niesłychanego męstwa Francuzi dali tu dowody, reymment ich ieden pieśzy, nacierając na nas bezprzeżanku z nadstawionemi bagnetami, z nawiększą natarczywością, impet owego sławnego dragonii reymentu *Latour*, który tak dawniej iako i teraz zawsze się walecznie potykał, wstrzymał i z wielką go stratą odpędził. Generał nasz *Wenkheim* poległ na placu.

W tymże czasie armia Francuzka *Ardeńska*, po wzięciu miasta *Beaumont* przymusiwszy Hrabiego *Kaunitz* do przeyscia *Sambry*, rżącąc postrach zawsze na cały kray między *Mozą* i *Sambrą*, posunęła się dalej, opanowała miasto *Thuin* a z wielu opactw co tylko naybogatszego było, wszystko zabrała. — D. 11. przepawiła dwoma kolumnami 20,000. wojska przez *Sambrę* w dwóch miejscach, koło *Merbes-le Chateau*. Nie nie potrafiło wstrzymać przemagającej tam siły, powszechna wszystkich ogarnęła trwoga, a mieszkańcy to jest tylko arystokraci, czyli panowie zabrawszy co naylepszego mieli, rzucając swe domy do *Mons, Nivelles* puciekali, kolumna ta jednak od Generałów *Kaunitz* i *Kinski* koło Opactwa *Bonne-espérance* wstrzymaną została, lecz druga nierównie mocniejsza pomknęła się pod *Charleroi* i miasto to oblega. Przez całą noc na dniu 13. pełno cisnęło się uciekających z ruchomościami i bezruchomości mieszkańców, do miasta *Mons* i *Bruxelli*, co w ostatnim mieście taką sprawiło trwogę, że rząd rozkazał zapakować i iak nayspieszniej wywozić archiwa. Kordon nasz w tej stronie był słaby, przeto Francuzi, chcąc wielkie dzieło przyprowadzić do skutku i opanować magazyny, będące w *Bruxelli*, uderzyli iak już wyrażono na wojska nasze, ten kordon niby formujące, przełamali ie, przerwali kordon, zaszli daleko w głąb kraju i wzniecili powszechną wszędzie trwogę. — Wszystkie te fatalne okoliczności przymusiły Cesarza osłabić wojsko swoje centralne, oddalić się od *Cambray*, i pociągnąć z dywizyami znacznemi wojska na ratunek własnych krajów. Słowem plan terażniejszej kampanii (w którym koalicya Dworów, swe położyła nadzieie wielkich spodziewając się sukcesów) zupełnie musiał być odmieniony.

Ad N^{ro} II.

D O D A T E K

D O

GAZETY WOLNEY WARSZAWSKIEY.

Z WARSZAWY DNIA 31. MAIA 1794. w SOBOTĘ.

Z Wilna dnia 21. Maia.

O potyczce woyska naszego z Moskiewskim pod Polanami na dniu 7. t. m. zasłęły ma-
my to ukontentowanie donieść, iż Moskale okrywšy plac bitwy więcey niż pięć razy liczniey-
szemi od naszych trupami, retyradą do ucieczki podobną ku Smorgoniom ušli. Strzelcy Mo-
skiewscy w tę potyczce częścią przez woysko, częścią przez uzbroionych Litewskich Rolników
z lasu wypędzeni zostali.

Obywatele miasta Nowogrodka odebrawszy wiadomość o zbliżaniu się nieprzyjaciela, za-
grożeni klęską niechybną miecza i ognia, łącznie z Obywatelami z okolic na głos dzwonu ze-
branemi, przy pomocy dwóch armatek, uzbroieni różnym orężem, Kozaków i Karabinierów
odparli, ochroniwszy od rabunku i pożaru miasto i wsie poblizsze. Oby ten święty przykład
we wszystkich Obywatelach cnotliwych znalazł naśladowców!

Miasto nasze po szczęśliwym oswobodzeniu swoim, chcąc swe bezpieczeństwo zapewnić,
wystauiło gwardyą municypalną wynoszącą do 3.000. ludzi uzbroionych w piki, karabiny,
pistolety, topory, berdysze pod jednym uniformem. Popis tę gwardyi odprawił się d. 11.
t. m. na placu obozu pułków woyska tu konfytuującego. Gdy się na placu cały szłyk rozwinął,
Delegowani od Rady Michał Ogiński i Tomasz Wawrzecki w mocnych i naytkliwszych wyra-
zach przełożyli stan przeszły Oyczyzny ucisku, fromoty i gwałtów przez naieźdnika nieprzy-
jaciela we wszelkich rodzajach dopełnionych. Wzdychania i wzrok każdego świętym przeię-
te ogniem, dawały do poznania, że głosy mowców były głosem serc i umysłów uzbroionego
ludu, który na hasło ostatnich słów mowcy: „bierzmy się bracia za ręce wszyscy wytępić nie-
przyjaciół i zdrajców Oyczyzny, abyśmy wolni na wolney ziemi żyli i umierali,“ ozwał się
jednogłośnie kilkukrotnie: *Niech żyje Oycyzna! niech giną zdraycy!* Jasiński Komendant
instruiąc w tymże czasie Pułki piechoty obozem leżące, i Brygadę zagrzewał do mężstwa całe
przytomne Rycerstwo.

Do trzech kolumn woysk teraz w Litwie uformowanych, Rada Narodowa Lit: do każdej
respective wyznaczyła po dwóch Deputowanych, i onym wraz z Komendantem posłuszeń-
stwo tak od Kommissyi Porządkowych, iako też Generali Maiorów, powiatowych Magistratów
i każdego Obywatela pod odpowiedzialnością ostrzegła. — Delegowani więc zostali w tych
dniach do woysk naszych — Prozor — Wawrzecki — Granowski — Ejdziatowicz — Morawski,
Giedroyc. — Na znak dwóch Narodów X. Lit: i Korony Polskiej wieczytą ziednoczonych
Unią, Rada ustanowiła Kokardę Narodową z kolorów niebieskiego znaczącego stałość i zielo-
nego znaczącego nadzieię, oba zaś razem wzięte złamanego przesądu mają znaczenie.

Już wszystkie Wzdztwa i Powiaty Prowincyi Lit: akcesja do powstania Narodu uczyniły, Kommissye Porządkowe obrały, Deputowanych do Rady Narodowej do *Wilna* wysłały, pobor i Rekruta uchwałyły &c. wszystkich, którzy w czasie zbrodniczego Grodzieńskiego zjazdu od Dworów zagranicznych za podłą usługę onym w zaborze Kraiu i w przedaży współbraci brali prezenta lub pensye, Rada do złożenia onych obowiązwała pod najsurowszą odpowiedzialnością. — Deklarowała także aby dobra Biskupa i Hetmana Kossakowskich, Biskupa Masińskiego, Zabielły Het: Kontrymów i innych już exekwowanych lub aresztowanych przez Deputacyą Skarbową objęte były, i prowenta z onych na interes Kraiu obracane zostały. Na dniu zaś 15. t. m. wyśłała z pomiędzy siebie Delegowanego Jozefa Kocięta do Tadeusza Kościuszki, z doniesieniem nieodzielności swojej od wspólnego Ojczyzny ratunku, i że się jedynie łączyć pragnie do wszystkich rozrządzeń, planów i układów tego Naczelnika tak z wojskiem krajowym Lit: iako i z ogólnym pospolitego ruszenia użyciem.

Za dusze poległych braci przy obronie Ojczyzny odprawiły się d. 20. w tutejszym Kościele Akademickim S. Jana exekwie. Znany z swej wymowy Xiądz *Karpowicz* miał słowne do tego Aktu Kazanie z tekstu pisma świętego. — Rzekli każdy do bliźniego swego: Podnieśmy upadek Narodu naszego, a walczmy za lud nasz. I zebrał się zjazd, aby byli gotowi na wojnę, żeby się modlili i prosili miłosierdzia — Rada Narodowa Lit: dziękując kolledze swemu za podjętą pracę, zaleciła w jak najprędzszym czasie ogłoszenie tej przez druk powzięchności, a osobliwie Regimentom i Pułkom Wojska Narodowego. —

Kossakowski Woiewoda Inflantki wraz z Synem, *Manuzzi* Starosta Opejski wraz z Synem i inni przez Instygatora publicznego oskarżeni o spiski i zbrodnie przeciw Ojczyźnie i współziomkom, przed Sąd Kryminalny Narodu Litewskiego pozwani zostali. Tymczasem zaś, nim wyrok śmierci na nich wydany zostanie w Sądzie Kryminalnym, dobra ich mają być zajęte pod sekwestracją, i wszystkim Regimentom, Pułkom i publiczności ma być zalecono ścigać i imać ich iako zbiegłych.

Wspólnik ukaranych Jozefa i Szymona *Kossakowskich*, narządzie ich tyranii w Wdztwach Wileńskim i Trockim, Marszałek od Targowicy narzucony *Ignacy Szwykowski*, gdy mu dekret śmierci przeczytano rzekł: *Zawsze mi Kossakowscy mówili, że gdzie oni są, tam i ja będę, o toż się to prawdzi.*

Na dniu 22. *Mai* Rada Litewska wydała następujące obwieszczenie.

Obywatele! Próżna byłaby wasza gorliwość, próżne byłyby Rady starania, próżny krwi walecznego żołnierza byłby rozlew, gdyby lub rozróżnienie celów działań publicznych, lub mniemanie o ich rozróżnieniu szkodliwe trwać mogło. — Potężny Bóg oswobodzając Naród Polski z pod okrutnego niewoli iarzma, Ziemię Krakowską na kolebkę nowej Polaka wolności poświęcił; Tadeusza Kościuszkę, Współ Rodaka naszego, Litewscy Obywatele! zesłał na świętą ziemię, by woli jego dokonał. — Stało się! ... Już za sprawą dzielności tego Męża; którego Pokolenia wasze, prochy nawet czcić i szanować będą, odrodziły się swobody Polaka: Już słyszycie wszędzie szcęk zwyciężki waszey broni: Już wszędzie widzicie pierzchającego ziemi waszey najeźdźnika. — Na samo Imię rycerskiego Męża, którego Akt w Krakowie na dniu 24. Marca niniejszego Roku zawarty, Najwyższym ogłosił się zbrojney Naczelnikiem, inną ziemią Polska wzięła postać, inny duch sercem znękanego Kraiu mieszkanka władać począł. — Czuł każde każde, iż im większe są dzieła: tym trudniejsze do naśladowania. — Lecz kogożby te wielkie męstwa przykłady niewzbudziły, śmierci lub zwycięstwa szukać? — Mąż ten, którego sercom tylko czcigodną najwyższą przeniknionym, wspomnieć się godzi, a iakich ledwie

w przeciągu długich wieków Nieba Narodom udzielać zwykły, przelał waleczności swojej ducha i w ferca Litewskich Rycerzy! Jemuśmy winni naszą Ojczyznę! Jemuśmy winni odzyskaną Polaka sławę! Jemuśmy winni podniesienie nas samych; tego więc cnocie, gorliwości i męstwa gdy Rada Litewska pod jego najwyższym Naczelnictwem utworzona, nieznayduie nic tak drogiego u siebie, z czegoby hołd wielkości Dufzy jego wyrównywały poświecić mogła; lubo Akt swój na dniu 24. Aprila sporządziwszy w Wilnie, do Aktu powstania Narodu w Krakowie zawartego zaślutowała, a przeto najwyższe dla siebie Naczelnictwo w drogiego jego dla Narodu Ofobie już uznała; chcąc jednak iżby czci, poszanowania i nayspełniejszy podległości temu Mężowi wszystkie działania Rady nieobojętną na sobie nosiły cechę, publicznie całemu Narodowi ogłasza, iż skład tej Rady nie jest inny, tylko Rady tymczasowej, Rady Zastępczej i pod najwyższym Tadeusza Kościuszką Naczelnictwem eksystującej; iż ta Rada wszystkie tego najwyższego Naczelnika urzędzenia wykonywać, zna rzeczą dla siebie tak ważną, że na niej iedynie nieobojętne nadzieie trwałego Narodu szczęścia zakłada; iż pod nim iedynie szuka to wszystko dopełniać, czego wolność, całość i niepodległość Ojczyzny ku swemu wymagaia ubezpieczeniu.

Znayduie razem Rada ważną u siebie rzeczą ogłosić wam Obywatele, iż iak zdrayców Ojczyzny ścigać sprawiedliwą, a nawet świętą uznaie dla siebie powinnością, tak nigdy przedsięwzięciem iey nie jest rozciągać surowość swoją do tych, którzy okolicznościom, gwałtom i prześladowaniom ulegaiąc, piali się do Aktu Targowickiego po Akcesie Króla IMci, iezeli w tym związku dalecy byli od ugisku Wpół-Obywateli, i wszystkich tych występków, którzy remi się generalność Targawicka zmazała, a które Rada karaniami stałe mieć chce.

Obywatele! Te są Rady tymczasowej Zastępczej Litewskiej przedsięwzięcia: szczęśliwe ich dokonanie was i waszych Pokoleń losy zbawić iedynie może! woła zatym raz iezcze Rada do was: nieście te życia, te mairki, tę krew waszą dla waszej Ojczyzny, po które wasz tyran sięga; niech cnota, niech męstwo, niech gorliwość tego Męża, pod którego Naczelnictwem wszystkie publiczne Polki są działania, tym przynajmniej od was zawdzięczone będą; że gdy on wszystko wam poświęcił, wy wszystko sami sobie poświęcicie.

Działo się na Seffyi Rady w Wilnie dnia 22. Maia Roku 1794.

[Tu następuia podpisy.]

(L. Wolność Catość i Niepodległość. S.)

Dalszy ciąg czynności Rady Zastępczej Xięstwa Mazowieckiego pod Naczelnictwem Tadeusza Kościuszką. w dniach, 15. 16, 17, 18. 19, 20, 21, 22, i 23. Maia 1794. Roku.

Dzień 15. Maia. Przepisała prawidła dla Deputacyi do wydania Paszportów wyznaczony. — Przydała Ofoby do Deputacyi Komisji Porządkowej Ziemi Liwskiej. — Rezolwowała żądanie Frankowskiego względem nowego zaciagu iazdy Kawaleryi Narodowej, że ten zaciąg w Woiewództwie Podlaskim dogodniey skutkowany być może. — Wyznaczyła Ofoby po Cyrkułach w pomoc Eksaktorom wybierania Poboru Komornianego, co Komisji Porządkowej polecone. — Przyjęła oświadczenie Obywatela Hube nauczyciela Korpusu Kadetów względem otworzenia publicznych Lekcyi o wiadomościach Militarynych; Eksekucya zaś tego Wydziałowi Wojskowemu polecona. — Odpowiedziała na Notę Xiężney Sułkowskiej w okoliczności wzięcia pensyi z Skarbu Rzplitey przez Męża iey iako Kanclerza podaney.

Dzień 16. Maia. Wydała Affygnacyą Kommendantowi siły zbroyney Xięstwa Mazowieckiego na Zł: 100,000. na potrzeby Woyska. — Affygnowała przez Ręce tegoż sumnę Zł. 50,000. dla Kommisaryatu Wojskowego. — Odpowiedziała na zapytania Deputacyi Li:

kwidacyney, względem niepotrzeby wyznaczenia Obrońców i nakazywania Przysiąg. — Ustanowiła Magazyn Generalny w Warszawie, i urządzenie względem zwożenia Zboża i Siana przepisała, zapewniając Obywateli o niezawodney zapłacie za takowe Produkta. — Zaleciła Kommissyi Porządkowej, by przedsięwzięła przyzwoite środki, aby Gospodarstwa Rolnicze opuszczone nie były. — Odpowiedziała na zapytania Deputacyi do examinowania i sądzenia szpiegów wyznaczoney. — Odpowiedź dała na zgłoszenie się Obywateli Ziemi Łukowskiej.

Dzień 17. Maia. Rezolwowała względem rzeczy i pieniędzy Adama Szydłowskiego zbiegłego. — Rozkazała przepuścić Towary Dębowe Obywatela Wielogorskiego. — Poleciała wyindagowanie zaniesionej i rekwirowanej skargi Jędrzeja Walickiego przeciwko Walickiemu Woiewodzie Rawkiemu. — Wydała Obwieszczenie względem zwrotu do Skarbu publicznego Pensy, przez Ministrów, Urzędników, Dygnitarzy i wszelkie inne Magistratury na Zieździe Grodzieńskim utworzone wziętych, niemniej i wszelkich innych Gratyfikacyi przez Sancyta wyiednanych. — Uszyniła Obwieszczenie względem Zagranicznych Gazet fałszywe wieści rozfiwających, ażeby te przez Gazety i pisma publiczne mogły być objaśnione. — Zawiadomienie się o rzeczach i pieniądzech Woyniłowicza Deputacyi Indagacyney poleciała. — Zaleciła Kommissyi Porządkowej, ażeby Czer: Zł. 100. między Papierami Tegoborskiego znalezione Synowcowi tegoż wydane były. — Wydała Obwieszczenie względem nie wyprawadzenia za Granice Bydła, i wszelkiej żywności. — Obwieściła aby nikt w okolicach i na Traktach Warszawy Bydła i Wiktuałów nie przepupował. — Odpowiedziała Deputacyi do opatrzenia żywności wyznaczonej na różne od teyże względem ułatwienia przywozu żywności podane żądania. — Na przełożenie Sądu Kryminalnego, przydała więcey Osób do tegoż Sądu. — Odpowiedziała na zapytanie Dyrekcyi Mennicznej, względem dania kwitu przeszłym Officyalistom, ale tylko z odebranych od nich Effektów. Względem Affyguowania na potrzeby Mennicy Zł: 75,000. względem uczynienia Układu z Królem Jmcią o materiały Jego tamże będące. — Zaleciła Officyalistom Kommissyi Edukacyney, ażeby Kasię teyże Kommissyi, Archivum i wszelkie inne Papiery komportowali. — Odesłała żądanie Zanellego względem spisania rzeczy X. Biskupa Skarszewskiego, do Deputacyi na ten cel wyznaczoney. — Znośzenie się wzajemne wszystkim Deputacyom poleciała. — Wydała Affyguacyą dla Deputacyi Mennicznej na Zł. 75,000.

Dzień 18. Maia. Wyłączyła z Rady Wulferfa, i tegoż za przestąpienie Przepisów Rady Deputacyi Dozorczej nad Więźniami danych, areztować kazała. — Rozkazała z woli Naywyższego Naczelnika Siły Zbroyney Narodowej areztować Unruga Dyrektora Mennicy, i Sartoryusza Sekretarza Poczty. — Zaleciła areztować X. Bohomolca, a to za miane Kazanie przeciwko Powstaniu Narodowemu.

Dzień 19. Maia. Rekwirowała Kommissyą Porządkową względem przystawienia z Ziemi Czerskiej i Powiatu Garwolińskiego Rekruta Główn 532. do Korpusu Artylleryi. — Wstrzymała kupno Affygnat Moskiewskich. — Nadała moc Kommissyi Porządkowej wydawania Affygnacyi na importowanie Percept do Kasy. — Dodała Osoby do Deputacyi Kommissyi Porządkowej Ziemi Łomżyńskiej, zostawiając teyże Deputacyi wolność obrania sobie innego miejsca do agitowania się Jey wygodnego. — Affygnowała Zł: 1,000. dla Jozefowicza Sekretarza Legacyi Rosyjskiej. — Zleciła Deputacyi Dozorczej nad więźniami przeprowadzenia Guwernora do Dzieci Xiężney Gagarynowey.

Dzień 20. Maia. Rekwirowała Kommissyą Porządkową względem dostawienia Rekrutów z Ziemi Nurkiej i Liwskiej. — Zalecenie dotyczące się Straży Więźniów od Naywyższego

Naczelnika siły zbrojney Tadeusza *Kościuszki* do Rady przesłane, Deputacyi Dozorczey nad więźniami ustanowionej komunikowała. — Wydała Uniwersał względem rozwołnienia Poboru w niektórych Artykułach. — Zaleciła Kommissoryatowi Woicznemu zakupienia Saletry i Siarki. — Zleciła Pułkownikowi Sokolnickiemu, aby na Rekwizycyą Deputacyi do zabezpieczenia majątków Osób zbiegłych i aresztowanych wyznaczoney, do składu rzeczy po tychże pozostałych wartość przydał. — Zapytania Kommissyi Porządkowej, dla dania na nie opinii do Wydziałów Rady Skarbowego i Wojskowego odesłała. — Zleciła Kommissyi Porządkowej, aby odebrała Zł: 904. od Biernackiego Brygadiera wreszcie przy tymże pozostałych. — Affygnowała Zł: 15,000. dla Deputacyi Dozorczey nad Więźniami wyznaczoney, na utrzymanie Jeńców. — Odpowiedziała Deputacyi Likwidacyiney aby likwidowała wszelkie długi Osób zbiegłych Narodowych, Osób wszystkich Rosyjskich, choćby ci w areszcie nie znajdowali się. — Zleciła wydać Rachunki Regimentu Gwardyi Pieszey Koronnej między Papierami Ożarówskiego znajdujące się. — Odpowiedziała Pradze siódmy Cyркуł Miasta Warszawy formułujący, iż ta od Poboru teraz ustanowionego uwolniona być nie może. — Odesłała żądania Powiatu Garwolińskiego i Miasta tegoż do Kommissyi Porządkowej i Wydziału Rady Wojskowego końcem załatwienia onych. — Przydała do Boku Króla na miejsce Obywatela Piotra Gautier, Obywatela Dominika Sierakowskiego. — Uwolniła mieszkania Ministrów Zagranicznych od Poboru Komornego. — Dała moc Kommissyi Porządkowej Xięstwa Mazowieckiego do nominowania Kommissarzy do Deputacyi Kommissyinych Ziemiańskich i Powiatowych. — Zleciła odebrać z Magazynu Płóciennego Fabryki Łowickiej Płótna i pieniądze tamże będące.

Dzień 21. Maia. Połączyła Deputacyą do opatrywania żywności wyznaczoną z Departamentem Kommissoryatu Wojskowego żywności. — Odpowiedziała Karwowskiemu Generałowi Ziemi Bielskiej. — Dała odpowiedź Kommissyi Porządkowej Ziemi Bielskiej. — Rekwirowała Kommandanta o pomnożenie Milicyi Policyiney. — Pozwoliła przeprowadzić Czaplica Podpułkownika Rosyjskiego i ulokować onego z Milasiewiczem Generałem Rosyjskim. — Dała Affygnacyą wyliczenia Zł: 9,000. na ręce Obywatela Doran Sekretarza Rady, służyć mających na Expensę Extraordynaryine. — Oznaczyła Deputacyą do odebrania Rachunków i sprawy od Urzędników Kommissyi Edukacyiney. — Wydała Deklaracyą względem wszelkich Urzędów w Miastach na teraz być powinnych. — Poleciała Burmistrzom i Sędziom Cyркуłowym wyindagowanie czynów Osób Cywilnych, w dniach 17. i 18. Kwietnia dystrygujących się. — Zleciła Kommissyi Porządkowej ażeby Kasyerem Summy Depozytowe w Rubrykę wciągnąć nakazała. — Wydała rezolucye na różne przełożenia Deputacyi Tabaczney.

Dzień 22. Maia. Odpowiedziała na komunikowany Excerpt Rapportu Deputacyi Kommissyiney Ziemi Czerskiej. — Uczyniła rekwizycyą do Kommissyi Porządkowej o zalecenie Deputacyom Kommissyinyim Ziemi, Czerskiej, Łomżyńskiej, Warszawskiej przytawienia Rekrutów do Kommand. — Uwolniła od zwrotu Pensyi do Skarbu Kommissarzy Skarbowych to jest: Nieborowskiego i Gałczyńskiego, jako przed Zjazdem Grodzieńskim na Kommissarzy nominowanych. — Dozwoliła wygod Osobom Dyplomatycznym pod zabezpieczeniem Narodowym będącym z ich własnych funduszów. — Ostrzegła względem Musztry z ogniem przez Artelleryą odprawiać się mającey, tudzież względem Sygnałów z Armat dawać się mających rano i wieczor na Pobudkę i Czapłtrych. — Oświadczyła że Dezertery Pruskie, iakby Kantonisci do Wojska przyjmowani będą. — Odpowiedziała Deputacyi Dozorczey nad więźniami na iey zapytanie, z zapewnieniem dodania iey na każdą rekwizycyą bądź przez Policyą, bądź przez Kommandanta Straży żądanej dla zabezpieczenia więźniów. — Odpisała Naywyższemu

Naczelnikowi siły Zbrojney Narodowej Tadeuszowi *Kościuszce* z doniesieniem o dopełnionych jego zleceniach i dalszych swych czynnościach.

Dzień 23. Maia. Dała pozwolenie widywania się Osobom Dyplomatycznym Rosyjskim z Damami pod Strażą będącemi, z ostrzeżeniem wszelkiej w tej mierze potrzebnej przezorności. — Opinią Dyrekcyi Mennicznej względem należności Króla rezolwowała. — Reparacyą Pałacu Rzeczypospolitey Kraśńskich Obywatelowi Solaremu zleciła. — Obywatela Nofoka od zasiadania w Deputacyach innych uwolniwszy, przy Dyrekcyi Mennicznej utrzymała. — Oznaczyła Deputacyą z pomiędzy siebie końcem ułożenia łącznie z Dyrekcyą Menniczną Etablu Oficjalistów Mennicznych. — Wydała Uniwersał do Obywateli Stanu Duchownego i Świeckiego, żeby Pobór na Dziedziców Dóbr postanowiony na poddanych nie był rozkładanym. — Wydała Uwiadomienie do Publiczności o płonnych wieściach przeciwko Dyssydentom rozsiewanych. — Affygnowała Żł. 6.000. na utrzymanie Osób Dyplomatycznych Rosyjskich. — Dufourowi Drukarzowi za druki i papier Żł. 3.600. zapłacić kazała.

Odezwa do Obywateli Ziemi Warszawskiej, Generał Ziemiański Warszawski Pospolitego Ruszenia.

Mając sobie za zaszczyt być obranym Generałem Ziemiańskim *Warszawskim* Pospolitego Ruszenia, a przeto powiększone obowiązki służenia wspólney Ojczyźnie naszej uciśnionej; poświęciwszy sobie samego i majątek mój na tak chlubną usługę, z powinności Urzędowania mego, wzywam Was godni i zacni Obywatele, oraz na miłość Ojczyzny zaklinam i proszę; iżbyście w zamiarze wytopienia nieprzyjaciela i wydobycia się z haniebnego iarzma niewoli na wolność, podług rozrządzenia najwyższego Naczelnika siły zbrojney Narodowej Tadeusza *Kościuszki* i Najwyższej Rady Zastępczey Xięstwa Mazowieckiego ogłoszonego i pewnie nikomu nietytnego, dla Dobra własnego waszego i następnych Pokoleń waszych, sami sobie i mieszkańców Wsiów waszych iak najpięszniej uzbraiali i do ratunku kochanej naszej Ojczyzny przykładac się wszelkimi sposobami usiłowali. Łączmy siły nasze w iednomyślność, a Bóg widząc dobroć sprawy naszej, pobłogosławi nam, iako Ludowi swemu. Nie oszczędzajcie dać część majątków waszych na obronę, i nieżałujcie udzielić z tego, co już od dawności nie było waszym. Niedawne temu minęły czasy, pamiętno wam jest wszystkim, kiedy Despota majątkiem naszym władał: nakoniec się posunął do Osób Braci naszych i te mordował haniebnym więzieniem. Trzymajmyż teraz iedność, i ratuemy się iako Synowie iedney Ojczyzny Matki naszej, kiedy nie chcemy powracać do iarzma niewoli, ale żądamy ugruntować wieczną wolność. Macie godni Obywatele, w każdym Powiecie Ziemi naszej *Warszawskiej* ustanowionych Kommendantów i Podkommendantnych pospolitego uzbrojenia, którzy mają sobie dane odemnie przepisy do wykonania swych powinności; nieodmawiajcież im swojej pomocy i owszem dopomagajcie, aby iak nayszybciej pospolite uzbrojenie wszędy nastąpiło; wszakże każdy z nas przekonany być musi, że to jest nasz wspólny interes. Broń, prochy, ołowię i inne rynsztunki wojenne, jeżeli macie w zakątkach domów waszych przed nieprzyjacielem ukryte, wydobądźcież je teraz na nieprzyjaciela i poświęćcie na obronę wspólney Ojczyźnie naszej: a zatrudniajaca się pospolitym uzbrojeniem Zwierzchność potrafi tym wszystkim dogodniey usposobić nas do ogólney obrony. Mieymy wszyscy ostrożność i daymy baczność, wszakże na tym nikt niestracił; śledźmy nieprzyjaciela, ludzi nie znaiomych, podeyrzanych (ponieważ nieprzyjaciel w różne postaci zwykł przyoblekać szpiegów) inaczej i tych do najbliższych kommend odsyłać starajcie się. Zgoła tak wszystko czynić, urządzać, znosić się i łączyć w ieden węzeł miłości wzajemney, żeby nie nawet nieprzyjaciel zarzucić nam niemógł.

Godni i zacni Obywatele! jesteśmy ohydzeni przed całym światem, dla tego, iż nie było między nami, ani iedności, ani miłości: ale złączmy tylko serca nasze w iednomyślność, a nikt nas pokonać niepotrafi. Dopóki byliśmy gnuśnemi i zdraycom Ojczyzny naszej pobłażaliśmy, dopóty nie tylko inne Narody, ale nawet i sam Bóg się brzydził nami, kiedy przepuszczał na Naród nasz niezliczone klęski. Lecz gdy teraz ożywiemy ducha Przodków naszych, i gdy szczerze weźmiemy broń do ręki naszych, Bóg pobłogosławi, i zaszczerpi w sercach naszych energią zdawna Polakom właściwą. Przełamiemy wszystkie trudności, pokonamy nieprzyjaciół naszych; przywróciemy Ojczyźnie wolność, całość i niepodległość, oraz zasłużemy sobie na ten chlubny zaszczerp, że imiona nasze w późney Potomności wielbić i uwieńczyć będą. Dan w Warszawie dnia 16. Maia 1794. Roku.

(*L. Wolność Całość i Niepodległość S.*)

S. Szymanowski G. P. R. mp.

Z Lublina dnia 8. Maia.

Głos Obywatela Podolskiego Jakoba Pawłowskiego Pisarza Aktowego Trybunałskiego, przy powstaniu Woiewodztwa Lubelskiego mianu.

Hasło Powstania Narodu, i ten szlachetny wazł zapał, godni wolności Obywatele! ośmiela i mnie, abym przywdział na siebie tę suknią, którą niedawno iako wolny Obywatel Woiewodztwa Podolskiego z chlubą nosiłem. Już ta obszerna i obfita ziemia nie rodzi, tylko łyzy, nie wydaie, tylko ięki i narzekania. Despotyzm wszystko ztargawszy, obdarł ią z tych przyjemności, któremi do siebie przedtym nęcił. A czego nie mogły dokazać ościenne wojny i zaraza morowa, dokonało obce iarzmo. Już my mieszkańcy tej ziemi, mimo iey korzyści, uciekamy z iey i tułać się musimy. Ja sam (świadkiem Akta tuteysze) zprzedałem małe dziedzictwo moje, i wydarłem się z łona ieszcze żyjących rodziców moich, abym się wydobył z niewoli; Ale cóż? okrutny i chciwy panowania nieprzyjaciół, dowiódł mi, iak mało na tej determinacyi zarobiłem, kiedy w pozostałej od ziazdu Grodzieńskiego, podle uproszoney ziemi, już Polaka napiętnowanego cechą wieczney hańby znalazłem. Tak iest godni Obywatele! przedział skonania naszego, który nam ze wszystkich sił odartym zostawiony, gorszym był od samey śmierci, i zapewne już nam wszystkim Polakom, tę nieszczęśliwą i tyle razy krwią Prodków naszych oblaną ziemię opuścićby trzeba było; Gdyby nam Opatrzność, podobnie, iak kiedyś Genueńczykom dla utwierdzenia ich wolności nowego *Doria* w osobie *Tadeusza Kościuszki* nie zesłała. Wyższy nad wszystkie niebezpieczeństwa Mąż ten wielki, zadziwił i zatrwożył nieprzyjaciół naszych, a nam bez nadziei zostawionym dowiódł, że ieszcze wolnemi umierać możemy. Już on przez chwalebne swoje przedsięwzięcie mężnie uskutecznione, zabezpieczył nieśmiertelność sławy dla siebie, od was teraz Obywatele pomyslność dalszych powodzeń zależy; Jeżeli go filnie ofiarami swoiemi dla wolności własney niewespriecie, nietylko się iemu nie wywdzięczycie, ale całą winę, nie day Boże, iakich nieszczęść na siebie ściągniecie. Nie oszczędzajcie więc majątków waszych, które dając dla Ojczyzny, pożyacie tylko samym sobie, a które w iey odrodzeniu się znowu odzyskacie w dwóynasob. Bo i cóż nakoniec znaczy naywiększy majątek, kiedy go pewnie zostawić swojemu potomstwu nie można, kiedy się lękać potrzeba co moment, aby go nie pochłonięło despoty iakomstwo? Wreszcie darujcie zacni Obywatele moiej czułości, gdy was zagrzewam do czynów, w których nikt gorliwości waszey, a tym bardziej ią wyrównać nie potrafię, przytomna niewola, której już stałem się łupem, i miłość was samych do tego mnie nagli. Ze zaś zastaie was w tym mieyscu, gdzie o wsparciu biedney Ojczyzny radzicie, spieszę i ią z moją ofiarą. Sami najlepiey znacie (bo w oczach waszych służąc Obywatelstwu, pierwsze młodości lata moje przepędziłem)

że na większą zdobyć się nie mogą. (W ofierze złożył ten Obywatel Pierścień brylantowy 130. Czer. Żł: szacowany.)
Z Włoch dnia 4. Maia.

W nocy z d. 24. na 25. Francuzi dwoma kolumnami przez góry *S. Bernarda* przedarli się, wszystkie nasze stanowiska niespodzianie obkoczyli, i załogi tam będące częścią wyrzneli, częścią w niewolę zabrali. Niedobitki nasze uciekły do miasta *Tuile*, lecz i ztamtąd z utratą wielu armat są wypędzeni. Piemontczykowie przepławili się przez rzekę *Baltia* i na świeże posiłki z *Jurea* czekają. Tymczasem już miasto *Aosta* w ręce się zwycięzców dostało. *Saorgio* owa tak mocna twierdza opanowana także została przez Francuzów. (Dokładniejszy tego wszystkiego opisanie znajdzie czytelnik w przyszłej gazecie pod Artykułem z Paryża. W dzisiejszej dla mnostwa kraiovych okoliczności, z wielu wiadomościami zagranicznymi wstrzymano się, lecz to się w przyszłej nadgrodzi. Dofyć będzie tym czasem powiedzieć, że wszędy wolność nad Despotyzmem zwycięstwa odnosi. *Alpów* i *Pireneów* są teraz Francuzi panami. *Flandrya* i *Hannonia* Prowincye Austriackie doświadczaiają klęsk wojennych tym okropniejszych, im bardziej się Despotyzm wysila na wstrzymanie niezwalczonych zapędów wojska białego się za wolność i Oczyszcznę.)

Dnia 26. Maia zesła z tego świata, na drogę wieczności, Świętemi Sakramentami opatrzona, Jpani Aniela z Owsianych Cześników Wołkowyskich Borystawska, dobieze wszystkim z Bogoboyności znana, i powszechnie szacowana, osobliwie od uboższych, którym dobrze czyniła jedynym było iey ukontentowaniem. Żyła lat 54. w związku Mażeńskim lat 28. działki wychowała pobożnie i przykładnie, której Synów dwóch jest na publiczney usłudze. A że te lata upłynęły stodka iakoby dzień jeden dla tego od Męża i od wszystkich, którzy ją znali powszechnie żałowana. Ciało iey pochowane według obrządku Religii z wszelką przystoynością na Cmentarzu nowo-erygowanym.

Niżej podpisani od Deputacyi do zabezpieczenia majątków Osób osadzonych z mocy wyraźney Rezolucyi Kommissyi Porządkowej Xięstwa Mazowieckiego na dniu 23. Miesiaca i Roku terażniejszych za adley, sprzedaż Gorzałki okowitey po Wacławie Rogozińskim determinuiący wyznaczeni Deputowani obwieszczają Publiczność, i wszystkich składników Gorzałczanych, iż takowa sprzedaż Gorzałki za tydzień od dary dnia dzisiejszego, to jest dnia 3. Czerwca, częściami lub razem zaraz za gotowe pieniądze podług proby okazać miamey, przez plus offerencyą na Kantonie Czopowym w Pałacu Rzeczypospolitey Krasieńskich zwanym, każdego dnia po południu przez Święta odprawiać będzie; Życzący zatyć takowego kupna oświadczenia swoje na piśmie czynić, a po wzięciu informacji o probie i składach tej Gorzałki do nas niżej podpisanych, lub do Obywatela Słubickiego Oficjalisty skarbowego, iako do pomocy sprzedaży tej Gorzałki od Kommissyi Porządkowej wyznaczonego udawać się są obligowani. Działo się w Warszawie dnia 27. Mca Maia 1794. Roku.

Andrzej Kalinowski, Andrzej Marłowski J. Deputowani mpr.

D O N I E S I E N I A.

Prośba do Obywaterek: Departament Kommissoryatu Umundurowania Siły Zbroyney Narodowcy pod Naczelnictwem Padesza Kościuszki.

Chcąc dogodzić chęciom gorliwych Obywaterek, a razem oszczędzić Skarb Publiczny mając oraz złożone przeświadczenie wierności o duchu Patriotycznym i cnoty Obywatelckiey X. Izydora J. Cyburskiego z zalety danej od Obywateli tutejszych, który z gorliwości i przywiązania ku swojej Oczyszczni z największym ukontentowaniem na siebie tę pracę przyjął. Departament wydaie płótna na koszule, i roznośzenia onego zlecenie daie temuż Jmci X. Izydorowi J. Cyburskiemu po gorliwych Patriotach, które z powodu Obywatelstwa podeymnia się bez zapłaty szycia koszul dla Obrońców życia, i fortun pospolitych. Obliguemy wspomnionego JX. Izydora J. Cyburskiego, aby kommis ten sobie powierzony z zwykłą gorliwością iak naysprędzey uskutecznił. Patriotek zaś naszych upraszamy, aby od niego płótna według miary i liczby koszul przyjmować raczyły, i uszyte z pięciu łokci podług teyże samey liczby oddane, ręką własną w jego Regestra wpisywały. Dan w Warszawie na Sessyi naszej w Pałacu Xcia Biskupa Krakowskiego dnia 21. Mca Maia 1794. R.

Doktor Kozłowski w Koszarach Gwardyi Pieszey Koronney, mając różnego gatunku Osób, w czasie Rewolucyi rannych pod swoim dozorem do 300. doprasza się powtórnie Prześwieitney Publiczności, aby ta: [przez ilość nad cierpiącą ludzkością, i przez wzgląd na Ubóstwo skarbu publicznego, by na to mógł expensować J onego mogła zapomódz Fleyruchami i starenia gołanami; Chociażby te nower i brudne lub trochę przygrube były, gdyż on ie każe wyprać, i do użytku rannych użyć. Oddawać w Koszarach Gwardyi Pieszey Koronney w Szpitalu lub w Aptyce uprasza się.

Dnia 30. Maia 1794. Roku Pewny Obywatel z Ziemi Nurskiej powracając z Kamienicy zwany Małachowskich na ulicy Senatorskiej, idąc na ulicę Danilowiczowską zgubił Puliars z Papierami temuż potrzebnymi, ten Puliars jest stary, skóra na nim Czerwona, który znalazł będzie miał nagrodę. niechay odda do Kantonu Gazety wolney Warszawskiej w Pałacu JW. Chreptowicza.

Ludwik Fiertra na honor domieść Publiczności, iż Magazyn Kopersztrychów Angielskich, który do tych czas zostawał w Kamienicy Minkembeka naprzeciwko bramy Krakowskiej, przeniesiony teraz jest do Kamienicy Caetra na Krakowskim Przedmieściu pod Nrem 437. na pierwsze piętro.